

Publikacja współfinansowana ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

**Rozwijanie, uzupełnianie i aktualizacja informacji o zawodach oraz jej upowszechnianie
za pomocą nowoczesnych narzędzi komunikacji – INFODORADCA+**

INFORMACJA O ZAWODZIE

Mediator sądowy (263507)

Rozwijanie, uzupełnianie i aktualizacja informacji o zawodach oraz jej rozpowszechnianie za pomocą nowoczesnych narzędzi komunikacji – INFODORADCA+

Projekt jest współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

INFORMACJA O ZAWODZIE

Mediator sądowy (263507)

Specjaliści do spraw społecznych

Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, Departament Rynku Pracy

Publikacja opracowana w ramach projektu **Rozwijanie, uzupełnianie i aktualizacja informacji o zawodach oraz jej upowszechnianie za pomocą nowoczesnych narzędzi komunikacji – INFODORADCA+**

Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój, Oś priorytetowa II Efektywne polityki publiczne dla rynku pracy, gospodarki i edukacji, Działanie 2.4 Modernizacja publicznych i niepublicznych służb zatrudnienia oraz lepsze dostosowanie ich do potrzeb rynku pracy

PROJEKT NR: POWR.02.04.00-00-0060/16-00

Partnerzy projektu INFODORADCA+:

- DORADCA Consultants Ltd Sp. z o.o., Gdynia
- Instytut Technologii Eksploatacji – Państwowy Instytut Badawczy, Radom
- Instytut Pracy i Spraw Socjalnych, Warszawa
- Centralny Instytut Ochrony Pracy – Państwowy Instytut Badawczy, Warszawa
- PBS Sp. z o.o., Sopot

INFORMACJA O ZAWODZIE

Mediator sądowy (263507)

© Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, Departament Rynku Pracy, Warszawa 2018

Kopiowanie i rozpowszechnianie w całości lub w części dozwolone wyłącznie za podaniem źródła.

ISBN 978-83-7789-495-8 [200]

Publikacja bezpłatna

Zdjęcie na okładce (źródło): <https://pxhere.com/en/photo/1447001> [dostęp: 31.10.2018].

SPIS TREŚCI

1. DANE IDENTYFIKACYJNE ZAWODU	3
1.1. Nazwa i kod zawodu (wg Klasyfikacji zawodów i specjalności).....	3
1.2. Nazwy zwyczajowe zawodu.....	3
1.3. Usytuowanie zawodu w klasyfikacjach: ISCO, PKD	3
1.4. Notka metodologiczna, autorzy i eksperci opiniujący.....	3
2. OPIS ZAWODU.....	4
2.1. Synteza zawodu.....	4
2.2. Opis pracy i sposobu jej wykonywania.....	4
2.3. Środowisko pracy (warunki pracy, maszyny i narzędzia pracy, zagrożenia, organizacja pracy).....	5
2.4. Wymagania psychofizyczne i zdrowotne.....	6
2.5. Wykształcenie, tytuły zawodowe, kwalifikacje i uprawnienia niezbędne/preferowane do podjęcia pracy w zawodzie.....	8
2.6. Możliwości rozwoju zawodowego, awansu i potwierdzania kompetencji	9
2.7. Zawody pokrewne	9
3. ZADANIA ZAWODOWE I WYMAGANE KOMPETENCJE	10
3.1. Zadania zawodowe	10
3.2. Kompetencja zawodowa Kz1: Przeprowadzanie mediacji sądowych	10
3.3. Kompetencje społeczne.....	12
3.4. Profil kompetencji kluczowych dla zawodu.....	12
3.5. Powiązanie kompetencji zawodowych z opisami poziomów Polskiej Ramy Kwalifikacji oraz Sektorowej Ramy Kwalifikacji.....	13
4. ODNIESIENIE DO SYTUACJI ZAWODU NA RYNKU PRACY I MOŻLIWOŚCI DOSKONALENIA ZAWODOWEGO.....	13
4.1. Możliwości podjęcia pracy w zawodzie	13
4.2. Instytucje oferujące kształcenie, szkolenie i/lub potwierdzanie kompetencji w ramach zawodu.....	14
4.3. Zarobki osób wykonujących dany zawód/daną grupę zawodów	15
4.4. Możliwości zatrudnienia osób niepełnosprawnych w zawodzie.....	16
5. ODNIESIENIE DO EUROPEJSKIEJ KLASYFIKACJI UMIEJĘTNOŚCI/KOMPETENCJI, KWALIFIKACJI I ZAWODÓW (ESCO)	16
6. ŹRÓDŁA DODATKOWYCH INFORMACJI O ZAWODZIE	16
7. SŁOWNIK POJĘĆ	18
7.1. Definicje powiązane z opisem informacji o zawodzie (zawodoznawcze)	18
7.2. Definicje związane z wykonywaniem zawodu (branżowe)	20

1. DANE IDENTYFIKACYJNE ZAWODU

1.1. Nazwa i kod zawodu (wg Klasyfikacji zawodów i specjalności)

Mediator sądowy 263507

1.2. Nazwy zwyczajowe zawodu

- Mediator.
- Mediator stały.

1.3. Usytuowanie zawodu w klasyfikacjach: ISCO, PKD

W Międzynarodowym Standardzie Klasyfikacji Zawodów ISCO–08 odpowiada grupie:

- 2635 Social work and counselling professionals.

Według Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD 2007):

- Sekcja M – Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna.

1.4. Notka metodologiczna, autorzy i eksperci opiniujący

Notka metodologiczna

Opis informacji o zawodzie opracowano na podstawie:

- analizy źródeł (akty prawne, klasyfikacje krajowe, międzynarodowe) oraz źródeł internetowych,
- analizy opisu zawodu zamieszczonego w wyszukiwarce opisów zawodów na Portalu Publicznych Służb Zatrudnienia,
- badań ankietowych prowadzonych w projekcie INFODORADCA+ w listopadzie 2018 r.,
- zebranych opinii od recenzentów, członków panelu ewaluacyjnego oraz zespołu ds. walidacji i jakości informacji o zawodach.

Autorzy i eksperci opiniujący

Zespół Ekspertki:

- Małgorzata Korycka – Centrum Pomocy Społecznej im. prof. Andrzeja Tymowskiego w Warszawie, Warszawa.
- Alicja Koterska – Instytut Pracy i Spraw Socjalnych, Warszawa.
- Martyna Kwiatkowska – Stowarzyszenie Wschodnioeuropejskie Centrum Demokratyczne, Piotrków Trybunalski.

Zespół ds. walidacji i jakości informacji o zawodzie:

- Zdzisław Czajka – Instytut Pracy i Spraw Socjalnych, Warszawa.
- Maciej Gruza – Instytut Pracy i Spraw Socjalnych, Warszawa.
- Urszula Jeruszka – Instytut Pracy i Spraw Socjalnych, Warszawa.
- Barbara Sajkiewicz – Instytut Pracy i Spraw Socjalnych, Warszawa.
- Krzysztof Symela – Instytut Technologii Eksploatacji – PIB, Radom.
- Ireneusz Woźniak – Instytut Technologii Eksploatacji – PIB, Radom.

Recenzenci:

- Sergiusz Magonow – Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie, Lublin.
- Magdalena Stalpińska – Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, Warszawa.

Panel ewaluacyjny – przedstawiciele partnerów społecznych:

- Agnieszka Furman – Stowarzyszenie Sędziów Polskich IUSTITIA, Warszawa.
- Borysław Madeja – Okręgowa Izba Radców Prawnych w Katowicach, Katowice.

Data (rok) opracowania opisu informacji o zawodzie: 2018 r.

WAŻNE:

W tekście opisu informacji o zawodzie występują podkreślenia wybranych określeń wraz z indeksem górnym, który wskazuje numer definicji w słowniku branżowym w punkcie 7.2.

2. OPIS ZAWODU

2.1. Synteza zawodu

Mediator sądowy pomaga stronom²⁴ dojść do porozumienia, wykorzystując w tym celu procedury mediacyjne²⁰. Pracuje przy sprawach rodzinnych¹⁸, cywilnych¹⁴, pracowniczych¹⁷, gospodarczych¹⁵, karnych¹⁶ i administracyjnych¹³. Mediacje⁴ prowadzi na podstawie postanowienia sądu¹² (bądź prokuratora, czy innego prowadzącego sprawę organu ścigania) w trakcie trwania postępowania sądowego.

2.2. Opis pracy i sposobu jej wykonywania

Opis pracy

Mediator sądowy za pomocą procedur mediacyjnych pomaga dojść do porozumienia stronom konfliktu, będącego przedmiotem w sprawach nieletnich⁹ (wobec osób w wieku 13–17 lat), karnych (wobec osób powyżej 18 roku życia), rodzinnych, cywilnych, gospodarczych, administracyjnych oraz z zakresu prawa pracy. Mediacje prowadzi na podstawie postanowienia sądu (bądź prokuratora, czy innego prowadzącego sprawę organu ścigania), który za zgodą lub na wniosek stron może skierować je do mediacji na każdym etapie sprawy.

Mediator sądowy wysłuchuje i analizuje racje stron konfliktu, a także dba o komfortowe warunki do rozmów, zapewniając stronom poczucie bezpieczeństwa i zachowanie równowagi w mediacji. Osoba wykonująca zawód dobiera odpowiednią metodę prowadzenia mediacji (ewaluatywną⁵, facylitatywną⁶, wahadłową⁷), moderuje rozmowę i ukierunkowuje ją na poszukiwanie rozwiązań sporu. Oprócz tego prowadzi dokumentację i bada stan sprawy od strony prawnej. Do obowiązków mediatora należy również wspieranie stron w opracowaniu tekstu ugody²⁵ (po zatwierdzeniu przez sąd mającej moc wyroku²⁶ sądowego). Pracownik w tym zawodzie jest zobowiązany do zachowania poufności, neutralności i bezstronności.

Osoba wykonująca zawód mediatora sądowego powinna posiadać wiedzę z zakresu prawa (gospodarczego, cywilnego, karnego, rodzinnego i opiekuńczego, prawa pracy), funkcjonowania procedur mediacyjnych, a także psychologicznych mechanizmów powstawania, eskalacji i rozwiązywania konfliktów. Musi także spełniać wymagania formalne, różniące się w zależności od rodzaju prowadzonych mediacji. Oprócz tego powinna charakteryzować się opanowaniem, budzić zaufanie i posiadać zdolność obiektywnego osądu sytuacji.

WAŻNE:

Zgodnie z Kodeksem Postępowania Cywilnego **mediator sądowy** nie może być świadkiem co do faktów, o których dowiedział się w związku z prowadzeniem mediacji, chyba że strony zwolnią go z obowiązku zachowania tajemnicy.

Sposoby wykonywania pracy

Pracownik w zawodzie **mediator sądowy** wykonuje pracę polegającą m.in. na:

- przyjmowaniu postanowienia sądu (bądź prokuratora czy innego prowadzącego sprawę organu ścigania) o skierowaniu sprawy do mediacji lub wniosku o przeprowadzenie mediacji (wniesionego przez jedną lub obie strony konfliktu),
- rozpoznawaniu i analizowaniu istoty konfliktu w sprawach rodzinnych, cywilnych, pracowniczych, gospodarczych oraz karnych i nieletnich,
- nawiązywaniu kontaktu ze stronami bądź drugą stroną sporu i ustalaniu terminu spotkania wstępnego,
- precyzowaniu stanowisk stron konfliktu,
- określaniu rzeczywistych celów i potrzeb stron konfliktu,
- przedstawianiu stronom konfliktu zasad mediacji,
- ustalaniu najbardziej odpowiednich strategii prowadzenia mediacji,
- budowaniu zaufania i sympatii oraz otwartości podczas spotkań mediacyjnych ze stronami konfliktu, a także podczas spotkań indywidualnych,
- udzielaniu pomocy w komunikowaniu się osobom zaangażowanym w spór,
- uświadamianiu stronom konfliktu potencjalnych następstw wynikających z braku zawarcia ugody,
- dokumentowaniu procesu mediacji poprzez sporządzanie protokołu,
- czuwaniu nad procesem podpisywania ugody przez strony w obecności mediatora sądowego,
- składaniu protokołu w sądzie po zakończeniu mediacji wraz z dołączoną do niego ugodą oraz doręczaniu odpisów protokołu stronom konfliktu,
- przestrzeganiu zasad etyki zawodowej mediatora, takich jak: dobrowolność poddania się mediacji i zakaz wywierania przez mediatora nacisku na strony, poufność mediacji, bezstronność i zakaz pobierania przez mediatora dodatkowych korzyści, bezpieczeństwo stron, neutralność, szybkość i efektywność postępowania,
- czuwaniu nad zgodnością z prawem zawartego przez strony porozumienia.

WAŻNE:

Mediator sądowy wykonuje pracę zgodnie z obowiązującymi przepisami prawnymi, dlatego powinien na bieżąco uzupełniać swoją wiedzę z tego zakresu. Mediator sądowy może założyć własną działalność gospodarczą polegającą na prowadzeniu mediacji sądowych i umownych.

Więcej szczegółowych informacji znajduje się w sekcjach: 3.1. Zadania zawodowe oraz 3.2. Kompetencja zawodowa.

2.3. Środowisko pracy (warunki pracy, maszyny i narzędzia pracy, zagrożenia, organizacja pracy)

Warunki pracy

Mediator sądowy wykonuje swoją pracę w zamkniętych pomieszczeniach biurowych ośrodków mediacyjnych, organizacji pozarządowych (fundacji, stowarzyszeń) lub w siedzibie prowadzonej przez niego firmy, zajmującej się świadczeniem usług z zakresu mediacji. Zasadniczą część swoich obowiązków wykonuje w pomieszczeniach przeznaczonych do odbywania spotkań mediacyjnych, które muszą być zaaranżowane w taki sposób, by dawać korzystającym z pomocy mediatora stronom konfliktu poczucie bezpieczeństwa i prywatności. Miejsce mediacji powinno być neutralne dla stron. Ponadto część swoich obowiązków mediator sądowy wykonuje w budynku sądu.

WAŻNE:

Postępowania mediacyjnego nie przeprowadza się w lokalu zajmowanym przez uczestników lub ich rodziny ani w budynkach organów uprawnionych do skierowania sprawy do postępowania mediacyjnego. W uzasadnionych przypadkach, za zgodą uczestników, można przeprowadzić postępowanie mediacyjne w lokalu zajmowanym przez uczestników lub ich rodziny.

Więcej informacji znajduje się w sekcji: 4.1. Możliwości podjęcia pracy w zawodzie.

Wykorzystywane maszyny i narzędzia pracy

Mediator sądowy w działalności zawodowej wykorzystuje m.in.:

- komputer z typowym oprogramowaniem biurowym umożliwiającym zbieranie, przygotowywanie i przetwarzanie materiałów i danych (np. plików tekstowych) niezbędnych do planowania i realizacji pracy,
- oprogramowanie do przeglądania zasobów internetu, wysyłania i odbierania poczty elektronicznej,
- typowe urządzenia biurowe, takie jak drukarka, ksero, faks, skaner,
- telefon stacjonarny i komórkowy,
- flipchart².

Organizacja pracy

Mediator sądowy zazwyczaj pracuje w systemie jednozmianowym, przez osiem godzin dziennie (zwykle od 8.00 do 16.00), pięć dni w tygodniu. Często jednak czas jego pracy musi być dostosowany do możliwości odbywania spotkań z klientami, co może oznaczać konieczność wykonywania obowiązków również późnym popołudniem. Czas pracy mediatora sądowego zależy od ilości prowadzonych mediacji.

W trakcie pracy mediator sądowy kontaktuje się nie tylko z klientami, ale również z sędzią, pełnomocnikami stron lub prokuraturą.

Zagrożenia mające wpływ na bezpieczeństwo pracy człowieka

Podczas wykonywania swoich obowiązków **mediator sądowy** jest narażony na stres, wynikający ze spoczywającej na nim odpowiedzialności oraz emocjonalnego napięcia, towarzyszącego konfliktowym sytuacjom, w rozwiązywaniu których pośredniczy. W skrajnych przypadkach mediator sądowy może być narażony na zachowania agresywne ze strony klientów.

2.4. Wymagania psychofizyczne i zdrowotne

Wymagania psychofizyczne

Dla pracownika wykonującego zawód **mediator sądowy** ważne są:

w kategorii wymagań fizycznych

- ogólna wydolność fizyczna,
- sprawność narządu wzroku,
- sprawność narządu słuchu,
- sprawność narządów równowagi;

w kategorii sprawności sensomotorycznych

- koordynacja wzrokowo-ruchowa,
- ostrość słuchu,
- ostrość wzroku,
- rozróżnianie barw,
- zmysł równowagi,
- spostrzegawczość;

w kategorii sprawności i zdolności

- zdolność koncentracji uwagi,
- podzielność uwagi,
- dobra pamięć,

- rozumowanie logiczne,
- łatwość wypowiedzania się w mowie i/lub w piśmie,
- łatwość przerzucania się z jednej czynności na drugą,
- zdolność podejmowania szybkich i trafnych decyzji,
- zdolność analizowania i systematyzowania złożonych problemów,
- zdolność improwizacji,
- zdolność do wchodzenia w różnorodne role społeczne,
- zdolność do przestrzegania reguł, przepisów i standardów,
- zdolność nawiązywania kontaktu z ludźmi,
- zdolność skutecznego przekonywania,
- zdolność skutecznego negocjowania,
- zdolność rozwiązywania konfliktów,
- predyspozycje do postępowania z ludźmi;

w kategorii cech osobowościowych

- samodzielność,
- samokontrola,
- gotowość do pracy w szybkim tempie,
- gotowość do współdziałania,
- komunikatywność,
- asertywność,
- odporność emocjonalna,
- odporność na działanie pod presją czasu,
- szacunek dla godności człowieka,
- empatia,
- tolerancyjność,
- kontrolowanie własnych emocji,
- radzenie sobie ze stresem,
- rzetelność,
- dokładność,
- wytrwałość i cierpliwość,
- wychodzenie z własną inicjatywą,
- wysoka kultura osobista,
- dążenie do osiągnięcia celów,
- gotowość do ustawicznego uczenia się oraz dzielenia się wiedzą.

Więcej informacji znajduje się w sekcjach: 3.3. Kompetencje społeczne; 3.4. Profil kompetencji kluczowych dla zawodu.

Wymagania zdrowotne

Przeciwwskazaniem do wykonywania pracy w zawodzie **mediator sądowy** jest niepełnosprawność intelektualna lub choroby psychiczne, generujące zakłócenia funkcji poznawczych, które mogą stanowić przeszkodę w świadczeniu usług zgodnie z oczekiwaniami klientów. Ze względu na stałą współpracę z innymi ludźmi, mediator sądowy powinien ponadto posiadać sprawny narząd słuchu i mowy w stopniu pozwalającym na swobodną komunikację.

WAŻNE:

O stanie zdrowia i ewentualnych przeciwwskazaniach do wykonywania zawodu orzeka lekarz medycyny pracy.

Więcej informacji znajduje się w sekcji: 4.4. Możliwości zatrudnienia osób niepełnosprawnych w zawodzie.

2.5. Wykształcenie, tytuły zawodowe, kwalifikacje i uprawnienia niezbędne/preferowane do podjęcia pracy w zawodzie

Wykształcenie niezbędne do podjęcia pracy w zawodzie

Mediator sądowy powinien posiadać wykształcenie wyższe. Wymagany kierunek wykształcenia jest sprecyzowany wyłącznie w przypadku mediatora w sprawach nieletnich, który musi ukończyć studia z zakresu psychologii, pedagogiki, socjologii, resocjalizacji lub prawa. Wymienione kierunki studiów można jednak uznać za preferowane również w przypadku mediatorów, pośredniczących w sprawach innego rodzaju (karnych, cywilnych, gospodarczych, rodzinnych i pracowniczych).

Od mediatora sądowego wymagane jest, aby posiadał umiejętności i wiedzę w zakresie przeprowadzania postępowania mediacyjnego, rozwiązywania konfliktów i nawiązywania kontaktów międzyludzkich. Jednym z możliwych sposobów uzyskania takiej wiedzy i umiejętności jest ukończenie studiów podyplomowych z zakresu mediacji, prowadzonych przez szkoły wyższe. Odbycie takich studiów jest preferowane w przypadku prowadzenia wszystkich rodzajów mediacji.

Tytuły zawodowe, kwalifikacje i uprawnienia niezbędne/preferowane do podjęcia pracy w zawodzie

Wymagania formalne, jakie musi spełniać **mediator sądowy**, różnią się w zależności od typu prowadzonych mediacji.

W sprawach karnych mediatorem sądowym może być osoba, która:

- posiada obywatelstwo polskie, obywatelstwo innego państwa członkowskiego Unii Europejskiej, państwa członkowskiego Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA) – strony umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym lub Konfederacji Szwajcarskiej albo obywatelstwo innego państwa, jeżeli na podstawie przepisów prawa Unii Europejskiej przysługuje jej prawo podjęcia zatrudnienia lub samozatrudnienia na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na zasadach określonych w tych przepisach,
- korzysta w pełni z praw publicznych³ i ma pełną zdolność do czynności prawnych²⁷,
- ukończyła 26 lat,
- posiada wykształcenie wyższe z zakresu psychologii, pedagogiki, socjologii, resocjalizacji lub prawa i/lub studia podyplomowe z zakresu mediacji,
- zna język polski w mowie i piśmie,
- nie była prawomocnie¹⁹ skazana za umyślne przestępstwo²¹ lub umyślne przestępstwo skarbowe²²,
- posiada umiejętności i wiedzę w zakresie przeprowadzania postępowania mediacyjnego, rozwiązywania konfliktów i nawiązywania kontaktów międzyludzkich,
- daje rękojmię²³ należytego wykonywania obowiązków,
- została wpisana do wykazu osób uprawnionych do przeprowadzenia postępowania mediacyjnego w sprawach karnych.

W sprawach nieletnich mediatorem sądowym może być osoba, która:

- ukończyła 26 lat,
- korzysta z pełni praw cywilnych i publicznych,
- biegle włada językiem polskim w mowie i piśmie,
- posiada wykształcenie z zakresu psychologii, pedagogiki, socjologii, resocjalizacji lub prawa oraz ma doświadczenie w zakresie wychowania lub resocjalizacji młodzieży,
- posiada umiejętności rozwiązywania konfliktów oraz nawiązywania kontaktów międzyludzkich,
- daje rękojmię należytego wykonywania obowiązków,
- odbyła szkolenie dla mediatorów,
- została wpisana do wykazu osób uprawnionych do przeprowadzenia postępowania mediacyjnego w sprawach nieletnich.

Wykazy osób uprawnionych do przeprowadzenia postępowania mediacyjnego w sprawach karnych i sprawach nieletnich prowadzą Sądy Okręgowe. Wpisu do wykazu dokonują prezesi Sądów Okręgowych na wniosek osoby, wyrażającej gotowość przeprowadzania postępowania mediacyjnego. Do wniosku musi być dołączona dokumentacja, poświadczająca spełnienie wymienionych wymagań formalnych, stawianych mediatorom sądowym.

W sprawach cywilnych mediatorem sądowym może być osoba mająca pełną zdolność do czynności prawnych, posiadająca wykształcenie wyższe i korzystająca w pełni z praw publicznych.

W sprawach administracyjnych mediatorem sądowym może być osoba, która posiada wykształcenie wyższe, pełną zdolność do czynności prawnych i korzysta z pełni praw publicznych.

WAŻNE:

Mimo że zgodnie z regulacjami prawnymi obowiązek odbycia szkolenia dla mediatorów mają tylko mediatorzy sądowi w sprawach nieletnich, to preferowane jest, by również mediatorzy sądowi zajmujący się sprawami innego typu odbyli takie szkolenie. Dodatkowo dla mediatorów w sprawach karnych szkolenie może być sposobem na zdobycie wymaganych do pełnienia zawodu umiejętności i wiedzy w zakresie przeprowadzania postępowania mediacyjnego, rozwiązywania konfliktów i nawiązywania kontaktów międzyludzkich.

Więcej informacji znajduje się w sekcji: 4.2. Instytucje oferujące kształcenie, szkolenie i/lub potwierdzanie kompetencji w ramach zawodu.

2.6. Możliwości rozwoju zawodowego, awansu i potwierdzania kompetencji

Możliwości rozwoju zawodowego i awansu

Mediator sądowy nie ma dużych możliwości awansu w hierarchii zawodowej. Rozwój zawodowy może w jego przypadku wiązać się z pozyskiwaniem coraz większej liczby klientów w miarę nabywania doświadczenia i po potwierdzeniu wysokiej jakości świadczonych usług.

WAŻNE:

Osoba posiadająca kompetencje w zawodzie **mediator sądowy** ma ponadto możliwość podjęcia pracy w innych, pokrewnych zawodach, takich jak np.: mediator, specjalista poradnictwa psychospołecznego i rodzinnego, specjalista komunikacji społecznej.

Możliwości potwierdzania kompetencji

Zgodnie z wytycznymi Kodeksu Etycznego Mediatorów Polskich, uchwalonego przez Społeczną Radę ds. Alternatywnych Metod Rozwiązywania Konfliktów i Sporów przy Ministrze Sprawiedliwości, pracownik w zawodzie **mediator sądowy** powinien pogłębiać swoje kompetencje zawodowe w celu jak najlepszego służenia uczestnikom mediacji. Sposobem potwierdzenia kompetencji może być ukończenie studiów podyplomowych z zakresu mediacji, kursów organizowanych przez stowarzyszenia branżowe lub wyspecjalizowane firmy szkoleniowe.

Więcej informacji można uzyskać w Bazie Usług Rozwojowych <https://uslugirozwojowe.parp.gov.pl> oraz Zintegrowanym Rejestrze Kwalifikacji <https://rejestr.kwalifikacje.gov.pl>

2.7. Zawody pokrewne

Osoba zatrudniona w zawodzie **mediator sądowy** może rozszerzać swoje kompetencje zawodowe w zawodach pokrewnych:

Nazwa zawodu pokrewnego zgodnie z Klasyfikacją zawodów i specjalności	Kod zawodu
Mediator	263502
Specjalista poradnictwa psychospołecznego i rodzinnego	263503
Specjalista komunikacji społecznej	263510

3. ZADANIA ZAWODOWE I WYMAGANE KOMPETENCJE

3.1. Zadania zawodowe

Pracownik w zawodzie **mediator sądowy** wykonuje różnorodne zadania, do których należą w szczególności:

- Z1 Przyjmowanie postanowienia sądu o skierowaniu sprawy do mediacji i rozpoczęcie procedury mediacyjnej.
- Z2 Rozpoznawanie istoty sporu i ustalanie strategii przeprowadzenia mediacji.
- Z3 Organizowanie i prowadzenie spotkań mediacyjnych.
- Z4 Udzielanie pomocy w sformułowaniu ugody.
- Z5 Prowadzenie dokumentacji procesu mediacji.

3.2. Kompetencja zawodowa Kz1: Przeprowadzanie mediacji sądowych

Kompetencja zawodowa Kz1: Przeprowadzanie mediacji sądowych obejmuje zestaw zadań zawodowych Z1, Z2, Z3, Z4, Z5, do realizacji których wymagane są odpowiednie zbiory wiedzy i umiejętności.

Z1 Przyjmowanie postanowienia sądu o skierowaniu sprawy do mediacji i rozpoczęcie procedury mediacyjnej	
WIEDZA – zna i rozumie:	UMIEJĘTNOŚCI – potrafi:
<ul style="list-style-type: none"> • Prawa i obowiązki mediatora sądowego; • Krajowe i międzynarodowe standardy postępowania mediacyjnego; • Procedury mediacyjne w Polsce i na świecie w sprawach karnych, nieletnich, cywilnych, rodzinnych i gospodarczych. 	<ul style="list-style-type: none"> • Przyjmować postanowienie sądu (bądź prokuratora czy innego prowadzącego sprawę organu ścigania) o skierowaniu sprawy do mediacji lub odmówić przyjęcia mediacji z podaniem ważnych powodów; • Prowadzić mediacje zgodnie z przyjętymi standardami postępowania mediacyjnego; • Stosować procedury mediacyjne w sprawach karnych, nieletnich, cywilnych, rodzinnych i gospodarczych.

Z2 Rozpoznawanie istoty sporu i ustalanie strategii przeprowadzenia mediacji	
WIEDZA – zna i rozumie:	UMIEJĘTNOŚCI – potrafi:
<ul style="list-style-type: none"> • Uprawnienia mediatora sądowego; • Przyczyny i mechanizmy powstawania, eskalacji i rozwiązywania konfliktów; • Procedury rozwiązywania konfliktów; • Elementy teorii negocjacji, podstawowe pojęcia negocjacyjne (kwestie, pozycje, interesy, najlepsza alternatywa do wynegocjowanego porozumienia – <u>BATNA</u>⁸); 	<ul style="list-style-type: none"> • Korzystać z uprawnień mediatora sądowego, w tym zapoznawać się z informacjami z akt sprawy w zakresie niezbędnym do przeprowadzenia postępowania mediacyjnego, a także wnioskować o udostępnienie materiału dowodowego zawartego w aktach sprawy w części dotyczącej <u>oskarżonego</u>¹⁰ (<u>podejrzanego</u>¹¹), pokrzywdzonego

<ul style="list-style-type: none"> • Metody prowadzenia mediacji (mediacja ewaluatywna, facylitatywna, wahadłowa). 	<p>i przestępstwa, których dotyczy postępowanie mediacyjne;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Określać przyczyny powstania i eskalacji konfliktu; • Badać faktyczny i prawny stan sprawy, której dotyczy konflikt; • Stosować procedury rozwiązywania konfliktów; • Korzystać z elementów teorii negocjacji i jej podstawowych pojęć; • Dobierać metodę prowadzenia mediacji (ewaluatywną, facylitatywną, wahadłową) w zależności od specyfiki sprawy, której ma ona dotyczyć.
---	--

Z3 Organizowanie i prowadzenie spotkań mediacyjnych

WIEDZA – zna i rozumie:	UMIEJĘTNOŚCI – potrafi:
<ul style="list-style-type: none"> • Zasady mediacji (dobrowolność, bezstronność, neutralność, poufność); • Standardy, metody i techniki prowadzenia mediacji; • Elementy teorii negocjacji. 	<ul style="list-style-type: none"> • Organizować spotkania z zachowaniem zasad mediacji; • Formułować wypowiedź otwierającą mediację, identyfikować pozycje i potrzeby stron w konflikcie, a także moderować rozmowę między stronami konfliktu bez narzucania im własnych rozwiązań; • Stosować w praktyce teorię negocjacji.

Z4 Udzielanie pomocy w sformułowaniu ugody

WIEDZA – zna i rozumie:	UMIEJĘTNOŚCI – potrafi:
<ul style="list-style-type: none"> • Zagadnienia z zakresu gałęzi prawa, dotyczącej sprawy, o którą toczy się spór; • Zasady sporządzania ugody; • Aspekty prawne funkcjonowania mediacji. 	<ul style="list-style-type: none"> • Weryfikować zgodność przyjętych rozwiązań z obowiązującym prawem; • Redagować ugodę wypracowaną przez strony; • Uzgadniać ze stronami wszystkie części składowe ugody w celu uniknięcia ich niezgodności z prawem.

Z5 Prowadzenie dokumentacji procesu mediacji

WIEDZA – zna i rozumie:	UMIEJĘTNOŚCI – potrafi:
<ul style="list-style-type: none"> • Zasady udostępniania akt sprawy, sporządzania i przechowywania oraz zwrotu ich kserokopii i odpisów; • Zasady dokumentowania wydatków poniesionych w związku z przeprowadzaniem mediacji; • Zasady sporządzania protokołu z mediacji; • Przepisy RODO w zakresie ochrony danych osobowych. 	<ul style="list-style-type: none"> • Stosować zasady udostępniania akt sprawy, sporządzania i przechowywania oraz zwrotu ich kserokopii i odpisów; • Dokumentować poniesione w związku z przeprowadzaniem mediacji wydatki; • Sporządzać protokół z przebiegu mediacji; • Stosować przepisy RODO.

3.3. Kompetencje społeczne

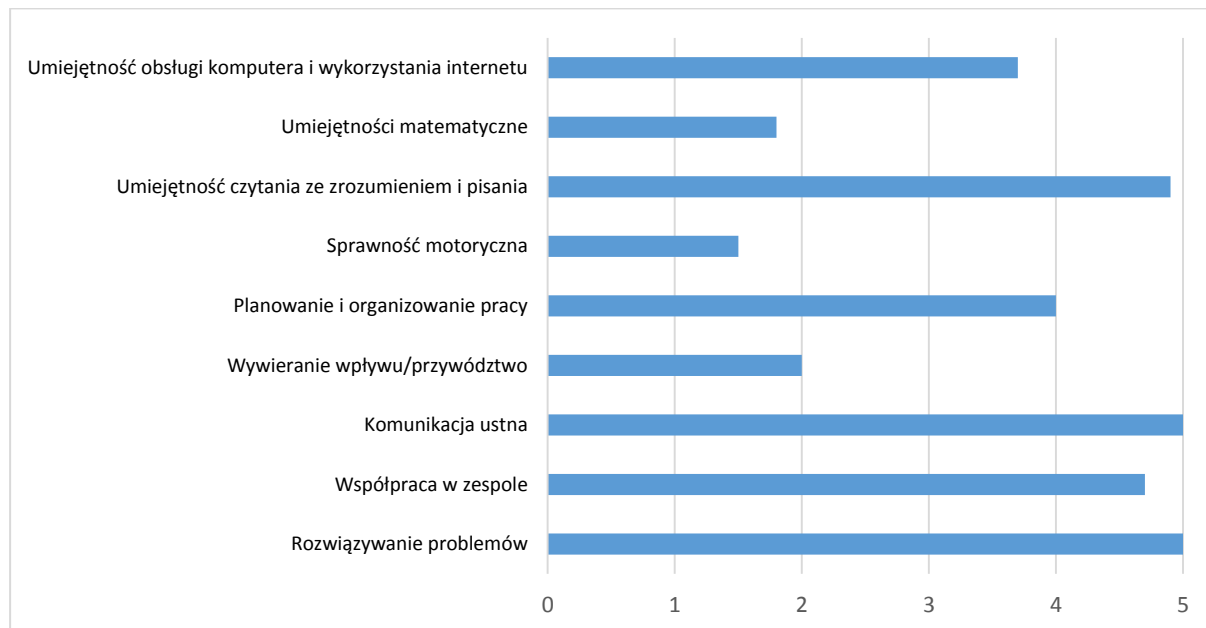
Pracownik w zawodzie **mediator sądowy** powinien posiadać kompetencje społeczne niezbędne do prawidłowego i skutecznego wykonywania zadań zawodowych.

W szczególności pracownik jest gotów do:

- Ponoszenia odpowiedzialności za wykonywane działania dotyczące mediacji sądowej.
- Podejmowania samodzielnych działań skoncentrowanych na potrzebach, uczuciach i oczekiwaniach stron konfliktu.
- Kierowania się zasadami etyki zawodowej w przeprowadzaniu mediacji.
- Przestrzegania zasad bezstronności, neutralności, uczciwości, rzetelności i poufności.
- Odnoszenia się z szacunkiem do wszystkich stron konfliktu, którego dotyczy mediacja.
- Dopasowywania sposobów prowadzenia spotkań mediacyjnych do wiedzy, umiejętności oraz preferowanych form komunikacji osób zaangażowanych w konflikt.
- Budowania ze stronami relacji opartych na zaufaniu i zapewniania im poczucia bezpieczeństwa.
- Wykazywania się otwartością na prezentowanie odmiennych poglądów przez strony konfliktu.
- Wspomagania stron konfliktu w wypracowywaniu ich własnych rozwiązań.
- Podnoszenia swoich kompetencji osobistych i zawodowych w celu doskonalenia jakości warsztatu pracy mediatora sądowego.

3.4. Profil kompetencji kluczowych dla zawodu

Pracownik powinien mieć zdolność właściwego wykonywania zadań zawodowych i predyspozycje do rozwoju zawodowego. Dlatego wymaga się od niego odpowiednich kompetencji kluczowych. Zostały one zilustrowane w formie profilu (rys. 1) ukazującego ważność kompetencji kluczowych dla zawodu **mediator sądowy**.

Rys. 1. Profil kompetencji kluczowych dla zawodu **mediator sądowy**

Uwaga:

Wykaz kompetencji kluczowych opracowano na podstawie wykazu stosowanego w Międzynarodowym Badaniu Kompetencji Osób Dorosłych – projekt PIAAC (OECD).

3.5. Powiązanie kompetencji zawodowych z opisami poziomów Polskiej Ramy Kwalifikacji oraz Sektorowej Ramy Kwalifikacji

Kompetencje zawodowe pracownika w zawodzie **mediator sądowy** nawiązują do opisów poziomów Polskiej Ramy Kwalifikacji.

Opis zawodu, zadań zawodowych i wymagań kompetencyjnych może stanowić materiał informacyjny dla przygotowania (lub aktualizacji) opisów kwalifikacji wprowadzanych do Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji (ZSK). Więcej informacji:

- Zintegrowany System Kwalifikacji: <https://www.kwalifikacje.gov.pl>
- Zintegrowany Rejestr Kwalifikacji: <https://rejestr.kwalifikacje.gov.pl>

4. ODNIESIENIE DO SYTUACJI ZAWODU NA RYNKU PRACY I MOŻLIWOŚCI DOSKONALENIA ZAWODOWEGO

4.1. Możliwości podjęcia pracy w zawodzie

Mediator sądowy może oferować swoje usługi prowadząc własną działalność gospodarczą. Oprócz tego może znaleźć pracę:

- w ośrodkach mediacyjnych,
- w organizacjach pozarządowych (fundacjach, stowarzyszeniach),
- na uczelniach wyższych.

Popularność mediacji w Polsce jest nadal stosunkowo niewielka, ale z roku na rok ciągle rośnie, co wskazuje na to, że zawód mediatora jest zawodem rozwojowym. Obecnie (2018 r.) wielu mediatorów traktuje prowadzenie mediacji jako zajęcie dodatkowe obok podstawowej działalności (np. w zawodzie prawnika czy psychologa).

WAŻNE:

Zachęcamy do sprawdzenia dostępnych ofert pracy w **Centralnej Bazie Ofert Pracy:**
<http://oferty.praca.gov.pl>

Natomiast aktualizacje informacji o możliwościach zatrudnienia w zawodzie, przyszłe zapotrzebowanie na dany zawód na rynku pracy oraz dodatkowe informacje można uzyskać, korzystając z **polecanych źródeł danych**.

Polecane źródła danych [dostęp: 31.10.2018]:

Ranking (monitoring) zawodów deficytowych i nadwyżkowych:

<http://mz.praca.gov.pl>

<https://www.gov.pl/web/rodzina/zawody-deficytowe-zrownowazone-i-nadwyzkowe>

Barometr zawodów: <https://barometrzwodow.pl>

Wojewódzkie obserwatoria rynku pracy:

Mazowieckie – <http://obserwatorium.mazowsze.pl>

Małopolskie – <https://www.obserwatorium.malopolska.pl>

Lubelskie – <http://lorp.wup.lublin.pl>

Regionalne Obserwatorium Rynku Pracy w Łodzi – <http://obserwatorium.wup.lodz.pl>

Pomorskie – <http://www.porp.pl>

Opolskie – <http://www.obserwatorium.opole.pl>

Wielkopolskie – <http://www.obserwatorium.wup.poznan.pl>

Zachodniopomorskie – <https://www.wup.pl/pl/dla-instytucji/zachodniopomorskie-obserwatorium-ryнку-pracy>

Podlaskie – <http://www.obserwatorium.up.podlasie.pl>

Zielona Linia. Centrum Informacyjne Służb Zatrudnienia:

<http://zielonalinia.gov.pl>

Portal Prognozowanie Zatrudnienia:

www.prognozowaniezatrudnienia.pl

Portal EU Skills Panorama:

<http://skillspanorama.cedefop.europa.eu/en>

Europejski portal mobilności zawodowej EURES:

<https://eures.praca.gov.pl>

<https://ec.europa.eu/eures/public/pl/homepage>

4.2. Instytucje oferujące kształcenie, szkolenie i/lub potwierdzanie kompetencji w ramach zawodu

Kształcenie

Obecnie (2018 r.) do podjęcia pracy w zawodzie **mediator sądowy** w sprawach nieletnich wymagane, a w przypadku mediatorów specjalizujących się w przeprowadzaniu innego typu spraw – preferowane jest ukończenie studiów wyższych z zakresu psychologii, pedagogiki, socjologii, resocjalizacji lub prawa.

Absolwenci studiów wyższych, chcący zdobyć lub rozwinąć swoje umiejętności konstruktywnego rozwiązywania konfliktów, mogą również podjąć oferowane przez szkoły wyższe studia podyplomowe na kierunkach takich, jak:

- negocjacje, mediacje, facylitacja,
- mediacje rodzinne i karne,
- mediacje gospodarcze, pracownicze i administracyjne,
- mediacje – alternatywne metody rozwiązywania sporów¹,
- zwód mediatora.

Wskazane jest, by studia podyplomowe spełniały standardy szkolenia mediatorów uchwalone przez Społeczną Radę ds. spraw Alternatywnych Metod Rozwiązywania Konfliktów i Sporów przy Ministrze Sprawiedliwości.

Szkolenie

Mediator sądowy powinien rozszerzać swoje kompetencje uczestnicząc w kursach, organizowanych przez:

- ośrodki mediacyjne,
- stowarzyszenia branżowe,
- ośrodki szkoleniowe, najczęściej w porozumieniu ze stowarzyszeniami branżowymi,
- sądy poprzez pełnomocników do spraw mediacji,
- odpowiednie Ministerstwa: Sprawiedliwości, Gospodarki, Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.

Wskazane jest, by kursy spełniały standardy szkolenia mediatorów uchwalone przez Społeczną Radę ds. spraw Alternatywnych Metod Rozwiązywania Konfliktów i Sporów przy Ministrze Sprawiedliwości.

Organizatorzy szkoleń poświadczają uzyskane przez uczestników kompetencje stosownymi zaświadczeniami.

Odbycie podstawowego szkolenia z zakresu mediacji może dla mediatorów sądowych stanowić potwierdzenie zdobycia wymaganych umiejętności i wiedzy w zakresie przeprowadzania postępowania mediacyjnego, rozwiązywania konfliktów i nawiązywania kontaktów międzyludzkich.

Przykładowa tematyka szkoleń wykraczających poza podstawowe zagadnienia związane z przygotowaniem do pracy mediatora sądowego może dotyczyć:

- mediacji karnych,
- zagadnień praktycznych z zakresu mediacji cywilnych i gospodarczych,
- mediacji rodzinnych.

Sposobem na doskonalenie wiedzy i umiejętności przez mediatora sądowego może być również uczestnictwo w konferencjach naukowych poświęconych zagadnieniom związanym

z rozwiązywaniem konfliktów, aspektami funkcjonowania procedur mediacyjnych i innym, dotyczącym dziedziny.

WAŻNE:

Więcej informacji o instytucjach oferujących kształcenie, szkolenie i/lub walidację kompetencji w ramach zawodu można uzyskać, korzystając z **polecanych źródeł danych**.

Polecane źródła danych [dostęp: 31.10.2018]:

Szkolnictwo wyższe:

www.wyberzstudia.nauka.gov.pl

Szkolnictwo zawodowe:

<https://www.ore.edu.pl/category/ksztalcenie-zawodowe-i-ustawiczne>

<http://doradztwo.ore.edu.pl/wyberam-zawod>

<https://zrp.pl>

Szkolenia zawodowe:

Rejestr Instytucji Szkoleniowych – <http://www.stor.praca.gov.pl/portal/#/ris>

Baza Usług Rozwojowych – <https://uslugirozwojowe.parp.gov.pl>

Inne źródła danych:

Zintegrowany Rejestr Kwalifikacji – <https://rejestr.kwalifikacje.gov.pl>

Bilans Kapitału Ludzkiego – <https://bkl.parp.gov.pl>

Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji – <http://www.frse.org.pl>, <http://europass.org.pl>

Learning Opportunities and Qualifications in Europe – <https://ec.europa.eu/ploteus>

4.3. Zarobki osób wykonujących dany zawód/daną grupę zawodów

Obecnie (2018 r.) wynagrodzenie osób pracujących w zawodzie **mediator sądowy** jest uzależnione od liczby i typu prowadzonych postępowań mediacyjnych. Jego wysokość oblicza się zgodnie z wytycznymi, zawartymi w Rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości w sprawie wysokości wynagrodzenia i podlegających zwrotowi wydatków mediatora w postępowaniu cywilnym z dnia 20 czerwca 2016 r., jak również Rozporządzeniu Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 2 czerwca 2017 roku w sprawie wysokości wynagrodzenia i podlegających zwrotowi wydatków mediatora w postępowaniu administracyjnym.

W sprawach o prawa majątkowe i należności pieniężne wynagrodzenie mediatora wynosi 1% wartości przedmiotu sporu, jednak nie mniej niż 150 zł brutto i nie więcej niż 2000 zł brutto za całość postępowania mediacyjnego.

W sprawach o prawa majątkowe i należności pieniężne, w których wartości przedmiotu sporu nie da się ustalić, oraz w sprawach o prawa niemajątkowe wynagrodzenie mediatora za prowadzenie postępowania mediacyjnego wynosi za pierwsze posiedzenie 150 zł brutto, a za każde kolejne – 100 zł brutto, łącznie nie więcej niż 450 zł brutto.

Zwrotowi podlegają udokumentowane i niezbędne wydatki mediatora poniesione w związku z przeprowadzeniem mediacji na pokrycie kosztów:

- przejazdów,
- wynajmu pomieszczenia niezbędnego do przeprowadzenia posiedzenia mediacyjnego (w wysokości nieprzekraczającej 70 zł brutto za jedno posiedzenie),
- korespondencji (w wysokości nieprzekraczającej 30 zł brutto).

W razie nieprzystąpienia stron do mediacji, mediatorowi przysługuje zwrot poniesionych wydatków w wysokości nieprzekraczającej 70 zł brutto.

Wynagrodzenie przysługuje mediatorowi niezależnie od tego, czy postępowanie mediacyjne zakończyło się zawarciem ugody.

Wysokość wynagrodzenia mediatora sądowego w sprawach nieletnich i sprawach karnych reguluje Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości w sprawie wysokości i szczegółowych zasad ustalania

kosztów postępowania w sprawach nieletnich oraz Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości w sprawie wysokości i sposobu obliczania wydatków Skarbu Państwa w postępowaniu karnym.

WAŻNE:

Zarobki osób wykonujących dany zawód/grupę zawodów są orientacyjne i mogą szybko stracić aktualność. Dlatego na bieżąco należy sprawdzać, jakie zarobki oferuje rynek pracy, korzystając z **polecanych źródeł danych**.

Polecane źródła danych [dostęp: 31.10.2018]:

Wynagrodzenie w Polsce według danych GUS:

<http://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/rynek-pracy/pracujacy-zatrudnieni-wynagrodzenia-koszty-pracy>

Przykładowe portale informujące o zarobkach:

<https://wynagrodzenia.pl/gus>

<https://wynagrodzenia.pl/kategoria/zarobki-na-stanowiskach-i-szczeczlach>

<https://sedlak.pl/raporty-placowe>

<https://zarobki.pracuj.pl>

<https://www.forbes.pl/ogolnopolskie-badanie-wynagrodzen>

<https://www.kariera.pl/wynagrodzenia>

4.4. Możliwości zatrudnienia osób niepełnosprawnych w zawodzie

W zawodzie **mediator sądowy** możliwe jest zatrudnienie osób niepełnosprawnych.

Warunkiem niezbędnym jest identyfikacja indywidualnych barier i dostosowanie technicznych i organizacyjnych warunków środowiska oraz stanowiska pracy do potrzeb zatrudnienia osób:

- z dysfunkcją narządu słuchu (03-L), pod warunkiem, że niepełnosprawność ta jest możliwa do skorygowania za pomocą implantów lub aparatów słuchowych,
- z wadami i dysfunkcją wzroku (04-O), w przypadku możliwości skorygowania ich szklami optycznymi lub soczewkami kontaktowymi,
- z niewielką dysfunkcją kończyn dolnych (05-R), która nie wyklucza stania, chodzenia i przemieszczania się,
- z niewielką dysfunkcją kończyn górnych (05-R), która nie wyklucza obsługi sprzętu komputerowego i biurowego.

WAŻNE:

Decyzja o zatrudnieniu osoby z jakimkolwiek rodzajem niepełnosprawności może być podjęta wyłącznie po indywidualnej konsultacji z lekarzem medycyny pracy.

5. ODNIESIENIE DO EUROPEJSKIEJ KLASYFIKACJI UMIEJĘTNOŚCI/KOMPETENCJI, KWALIFIKACJI I ZAWODÓW (ESCO)

Europejska klasyfikacja umiejętności/kompetencji, kwalifikacji i zawodów (European Skills/Competences, Qualifications and Occupations – ESCO) jest narzędziem łączącym rynek edukacji z rynkiem pracy. ESCO jest częścią strategii „Europa 2020”. W klasyfikacji określono i uszeregowano umiejętności, kompetencje, kwalifikacje i zawody istotne dla unijnego rynku pracy oraz kształcenia i szkolenia. Tworzenie europejskiego rynku pracy, a w przyszłości wspólnego obszaru kształcenia ustawicznego wymaga, aby zdobywane przez jednostki umiejętności oraz kwalifikacje były zrozumiałe oraz łatwo porównywalne między krajami, a także – by promowały mobilność wśród pracowników.

Obecnie (2018 r.) klasyfikacja ESCO jest dostępna w 27 językach (w 24 językach UE, islandzkim, norweskim i arabskim) za pośrednictwem platformy ESCO: <https://ec.europa.eu/esco/portal/home>

Klasyfikacja ESCO została oparta na trzech filarach i pokazuje w sposób systematyczny relacje między nimi:

- **Zawody:** <https://ec.europa.eu/esco/portal/occupation>

- **Umiejętności/Kompetencje:** <https://ec.europa.eu/esco/portal/skill>
- **Kwalifikacje:** <https://ec.europa.eu/esco/portal/qualification>

6. ŹRÓDŁA DODATKOWYCH INFORMACJI O ZAWODZIE

Podstawowe regulacje prawne:

Stan prawny na dzień: 31.10. 2018 r.

- Ustawa z dnia 22 grudnia 2015 r. o Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 986, z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 10 września 2015 r. o zmianie niektórych ustaw w związku ze wspieraniem polubownych metod rozwiązywania sporów (Dz. U. poz. 1595).
- Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 1265, z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 27 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 23, z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 1025, z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 1257, z późn. zm.).
- Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 2 czerwca 2017 r. w sprawie wysokości wynagrodzenia i podlegających zwrotowi wydatków mediatora w postępowaniu administracyjnym (Dz. U. poz. 1088).
- Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 20 czerwca 2016 r. w sprawie wysokości wynagrodzenia i podlegających zwrotowi wydatków mediatora w postępowaniu cywilnym (Dz. U. poz. 921).
- Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 13 czerwca 2016 r. w sprawie wysokości i szczegółowych zasad ustalania kosztów postępowania w sprawach nieletnich (Dz. U. poz. 863).
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 13 kwietnia 2016 r. w sprawie charakterystyk drugiego stopnia Polskiej Ramy Kwalifikacji typowych dla kwalifikacji o charakterze zawodowym – poziomy 1–8 (Dz. U. poz. 537).
- Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 20 stycznia 2016 r. w sprawie prowadzenia listy stałych mediatorów (Dz. U. poz. 122).
- Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 7 maja 2015 r. w sprawie postępowania mediacyjnego w sprawach karnych (Dz. U. poz. 716).
- Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 7 sierpnia 2014 r. w sprawie klasyfikacji zawodów i specjalności na potrzeby rynku pracy oraz zakresu jej stosowania (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 227).
- Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z 18 czerwca 2003 r. w sprawie wysokości i sposobu obliczania wydatków Skarbu Państwa w postępowaniu karnym (t.j. Dz. U. z 2013 r. poz. 663).
- Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 18 maja 2001 r. w sprawie postępowania mediacyjnego w sprawach nieletnich (Dz. U. Nr 56 poz. 591, z późn. zm.).

Literatura branżowa:

- Gmurzyńska E., Morek R. (red.): Mediacje. Teoria i praktyka. Wydawnictwo Wolters Kluwer, Warszawa 2018.
- Mróz T., Stec M. (red.): Prawo gospodarcze prywatne. Wydawnictwo C.H. Beck, Warszawa 2005.
- Piekrowski S.: Mediacja gospodarcza. Wydawnictwo Difin, Warszawa 2015.
- Sitarz O. (red.): Metodyka pracy mediatora w sprawach karnych. Wydawnictwo Difin, Warszawa 2015.

- Strzyczkowski K.: Prawo gospodarcze publiczne. Wydawnictwo Prawnicze LexisNexis, Warszawa 2007.
- Torbus A.: Mediacja w sprawach gospodarczych: praktyka, teoria, perspektywy. Ministerstwo Gospodarki. Departament Doskonalenia Regulacji Gospodarczych, Warszawa 2015.

Zasoby internetowe [dostęp: 31.10.2018]:

- Baza danych standardów kwalifikacji/kompetencji zawodowych i modułowych programów szkoleń: <ftp://kwalifikacje.praca.gov.pl>
- Biuro Karier Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu, Wywiad z mediatorką Moniką Kaźmierczak: <https://www.biurokarier.umk.pl/mediator>
- Kodeks Etyczny Mediatorów Polskich uchwalony przez Społeczną Radę do spraw Alternatywnych Metod Rozwiązywania Konfliktów i Sporów przy Ministrze Sprawiedliwości: [https://www.mediacja.gov.pl/files/doc/7%20Kodeks%20etyczny%20mediatorow%20polskich%20\(maj%202008\).pdf](https://www.mediacja.gov.pl/files/doc/7%20Kodeks%20etyczny%20mediatorow%20polskich%20(maj%202008).pdf)
- Kodeks Etyki Mediatora wydany przez Polskie Centrum Mediacji: <https://www.mediator.org.pl/uploaded/dokumenty/kodeks%202006.pdf>
- Portal Asystent BHP: <https://asystentbhp.pl>
- Standardy orzecznictwa lekarskiego ZUS: <http://www.zus.pl/lekarze/publikacje/standardy-orzecznictwa-lekarskiego-zus>
- Standardy szkolenia mediatorów uchwalone przez Społeczną Radę do spraw Alternatywnych Metod Rozwiązywania Konfliktów i Sporów przy Ministrze Sprawiedliwości: <https://www.mediacja.gov.pl/files/doc/8%20Standardy%20szkolenia%20mediatorow.pdf>
- Wyszukiwarka opisów zawodów: <http://psz.praca.gov.pl/rynek-pracy/bazy-danych/klasyfikacja-zawodow-i-specjalnosci/wyszukiwarka-opisow-zawodow>

7. SŁOWNIK POJĘĆ

7.1. Definicje powiązane z opisem informacji o zawodzie (zawodoznawcze)

Nazwa pojęcia	Definicja pojęcia
Awans zawodowy	Wyróżnia się dwa podstawowe rodzaje awansu – pionowy oraz poziomy. Awans pionowy oznacza zmianę stanowiska na wyższe w hierarchii przedsiębiorstwa/organizacji oraz przyznanie wyższego wynagrodzenia i poszerzenie uprawnień, np. awans polegający na osiągnięciu wyższego stopnia wymagań formalnych w policji, w wojsku, mianowanie na wyższy stopień – awans nauczycielski. Awans poziomy oznacza zmianę stanowiska niepociągającą za sobą zmiany pozycji pracownika w hierarchii firmy, np. objęcie dodatkowego stanowiska przez pracownika, powierzenie nowych zadań, rozszerzenie uprawnień i zakresu podejmowanych decyzji.
Czynności zawodowe	Są to działania podejmowane w ramach zadania zawodowego i dające efekt w postaci realizacji celu przewidzianego w zadaniu zawodowym.
Edukacja formalna	Kształcenie realizowane przez publiczne i niepubliczne szkoły oraz inne podmioty systemu oświaty, uczelnie oraz inne podmioty systemu szkolnictwa wyższego w ramach programów, które prowadzą do uzyskania kwalifikacji pełnych oraz kwalifikacji nadawanych po ukończeniu studiów podyplomowych (zgodnie z ustawą Prawo o szkolnictwie wyższym) albo kwalifikacje w zawodzie (zgodnie z przepisami oświatowymi).
Edukacja pozaformalna	Kształcenie i szkolenie realizowane w ramach programów, które nie prowadzą do uzyskania kwalifikacji pełnych lub kwalifikacji właściwych dla edukacji formalnej.
Efekty uczenia się	Wiedza, umiejętności oraz kompetencje społeczne nabyte w procesie uczenia się (w ramach edukacji formalnej, edukacji pozaformalnej lub poprzez uczenie się nieformalne).

Europejskie Ramy Kwalifikacji (ERK)	Przyjęta w Unii Europejskiej struktura i opis poziomów kwalifikacji umożliwiające porównanie kwalifikacji uzyskiwanych w różnych państwach. W ERK wyróżniono 8 poziomów kwalifikacji opisywanych za pomocą efektów uczenia się (wiedza, umiejętności i kompetencje). ERK stanowi układ odniesienia do krajowych ram kwalifikacji, w tym do PRK.
Kody niepełnosprawności	Są symbolami rodzaju schorzenia, które ma decydujący wpływ na to, do jakich prac osoba niepełnosprawna może być kierowana, a do jakich nie powinna ze względu na jej zdrowie i skuteczność pracy na danym stanowisku. Podstawowe kody niepełnosprawności: 01-U upośledzenie umysłowe, 02-P choroby psychiczne, 03-L zaburzenia głosu, mowy i choroby słuchu, 04-O choroby narządu wzroku, 05-R upośledzenie narządu ruchu, 06-E epilepsja, 07-S choroby układu oddechowego i krążenia, 08-T choroby układu pokarmowego, 09-M choroby układu moczowo-płciowego, 10-N choroby neurologiczne, 11-I inne, w tym schorzenia: endokrynologiczne, metaboliczne, zaburzenia enzymatyczne, choroby zakaźne i odzwierzęce, zeszpecenia, choroby układu krwiotwórczego, 12-C całościowe zaburzenia rozwojowe.
Kompetencje społeczne	Jest to rozwinięta w toku uczenia się zdolność kształtowania własnego rozwoju oraz autonomicznego i odpowiedzialnego uczestniczenia w życiu zawodowym i społecznym, z uwzględnieniem etycznego kontekstu własnego postępowania.
Kompetencje kluczowe	Są to kompetencje (połączenie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych) integracji społecznej i zatrudnienia potrzebne w życiu zawodowym i pozazawodowym oraz do bycia aktywnym obywatelem. Na potrzeby opracowania informacji o zawodach wyróżniono 9 kompetencji, które zostały wybrane i pogrupowane ze zbioru 15 kompetencji kluczowych wyodrębnionych w Międzynarodowym Badaniu Kompetencji Osób Dorosłych – Projekt PIAAC prowadzonym cyklicznie przez OECD.
Kompetencja zawodowa	Jest to układ wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych niezbędnych do wykonywania, w ramach wydzielonego zakresu pracy w zawodzie zestawu zadań zawodowych. Posiadanie jednej lub kilku kompetencji zawodowych powinno umożliwić zatrudnienie na co najmniej jednym stanowisku pracy w zawodzie.
Kwalifikacja	Oznacza zestaw efektów uczenia się w zakresie wiedzy, umiejętności oraz kompetencji społecznych nabytych w edukacji formalnej, edukacji pozaformalnej lub poprzez uczenie się nieformalne, zgodnych z ustalonymi dla danej kwalifikacji wymaganiami, których osiągnięcie zostało sprawdzone w procesie walidacji oraz formalnie potwierdzone przez uprawniony podmiot certyfikujący. W Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji wyodrębniono 4 rodzaje kwalifikacji: pełne, cząstkowe, rynkowe i uregulowane.
Polska Rama Kwalifikacji (PRK)	Opis ośmiu wyodrębnionych w Polsce poziomów kwalifikacji odpowiadających odpowiednim poziomom Europejskich Ram Kwalifikacji sformułowany za pomocą ogólnych charakterystyk efektów uczenia się dla kwalifikacji na poszczególnych poziomach ujętych w kategoriach wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych.
Potwierdzanie kompetencji	Jest to proces polegający na sprawdzeniu, czy kompetencje wymagane dla danej kwalifikacji zostały osiągnięte. Terminy o podobnym znaczeniu: „walidacja”, „egzaminowanie”. Proces ten prowadzi do certyfikacji – wydania przez upoważnioną instytucję „dyplomu”, „świadectwa”, „certyfikatu”.
Sektorowa Rama Kwalifikacji (SRK)	Opis poziomów kwalifikacji funkcjonujących w danym sektorze lub branży; poziomy Sektorowych Ram Kwalifikacji odpowiadają odpowiednim poziomom Polskiej Ramy Kwalifikacji.
Sprawności sensomotoryczne	Są to sprawności związane z funkcjonowaniem narządów zmysłów (wzroku, słuchu, smaku, powonienia, dotyku) oraz narządu ruchu (sprawność rąk, precyzja ruchów rąk, sprawność nóg, koordynacja wzrokowo-ruchowa itp.).
Stanowisko pracy	Jest to miejsce pracy w strukturze organizacyjnej, np. przedsiębiorstwa, instytucji, organizacji, w ramach którego pracownik wykonuje zadania zawodowe stale lub okresowo. Do prawidłowego wykonywania zadań na danym stanowisku pracy konieczne jest posiadanie wiedzy, umiejętności oraz kompetencji społecznych właściwych dla kompetencji zawodowych wyodrębnionych w zawodzie.

Tytuł zawodowy	Jest przyznawany osobie, która udowodniła, że posiada określony zasób wiedzy i umiejętności potrzebny do wykonywania danego zawodu. W niektórych grupach zawodowych (technicy, lekarze, rzemieślnicy) istnieją ustawowo zadekretowane nazwy i hierarchie tych tytułów, podczas gdy w innych nie ma takich systemów. Przykładowo tytuły zawodowe uzyskiwane w szkołach i placówkach oświaty to: robotnik wykwalifikowany i technik, w rzemiośle: uczeń, czeladnik, mistrz, w kulturze fizycznej: trener, instruktor, menedżer sportu.
Umiejętności	Jest to przyswojona w procesie uczenia się zdolność do wykonywania zadań i rozwiązywania problemów właściwych dla dziedziny uczenia się lub działalności zawodowej.
Uprawnienia zawodowe	Oznaczają posiadanie prawa do wykonywania czynności zawodowych (zawodu), do których dostęp jest ograniczony poprzez przepisy prawne przewidujące konieczność posiadania odpowiedniego wykształcenia, spełnienia wymagań kwalifikacyjnych lub innych dodatkowych wymagań.
Uczenie się nieformalne	Uzyskiwanie efektów uczenia się poprzez różnego rodzaju aktywność poza edukacją formalną i edukacją pozaformalną, w tym poprzez samouczenie się i doświadczenie uzyskane w pracy.
Walidacja	Oznacza sprawdzenie, czy osoba ubiegająca się o nadanie określonej kwalifikacji, niezależnie od sposobu uczenia się (edukacja formalna, pozaformalna i uczenie się nieformalne) tej osoby, osiągnęła wyodrębnioną część lub całość efektów uczenia się wymaganych dla tej kwalifikacji.
Wiedza	Jest to zbiór opisów obiektów i faktów, zasad, teorii oraz praktyk przyswojonych w procesie uczenia się, odnoszących się do dziedziny uczenia się lub działalności zawodowej.
Wykształcenie	Oznacza rezultat procesu kształcenia w zakresie ogólnym i specjalistycznym charakteryzowany na podstawie: <ul style="list-style-type: none"> – poziomu wykształcenia odpowiadającego poziomowi ukończonej szkoły (np. wykształcenie: podstawowe, gimnazjalne, ponadpodstawowe, ponadgimnazjalne, czeladnicze, policealne, wyższe (pierwszy, drugi i trzeci stopień), – profilu wykształcenia (ukończonej szkoły) lub dziedziny wykształcenia (kierunek lub kierunek i specjalność ukończonej szkoły wyższej lub wyższej szkoły zawodowej).
Zadanie zawodowe	Jest to logiczny wycinek lub etap pracy w ramach zawodu o wyraźnie określonym początku i końcu wykonywany na stanowisku pracy. Na zadanie zawodowe składa się układ czynności zawodowych powiązanych jednym celem, kończący się określonym wytworem, usługą lub istotną decyzją. W wyniku podziału pracy każdy zawód różni się wykonywanymi zadaniami, na które składają się czynności zawodowe.
Zawód	Jest to zbiór zadań zawodowych wyodrębnionych w wyniku społecznego podziału pracy, wykonywanych przez poszczególne osoby i wymagających odpowiednich kwalifikacji i kompetencji (wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych), zdobytych w wyniku kształcenia lub praktyki. Wykonywanie zawodu stanowi źródło utrzymania.
Zintegrowany System Kwalifikacji (ZSK)	Wyodrębniona część Krajowego Systemu Kwalifikacji, w której obowiązują określone w ustawie standardy opisywania kwalifikacji oraz przypisywania poziomu Polskiej Ramy Kwalifikacji do kwalifikacji, zasady włączania kwalifikacji do Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji i ich ewidencjonowania w Zintegrowanym Rejestrze Kwalifikacji (ZRK), a także zasady i standardy certyfikowania kwalifikacji oraz zapewniania jakości nadawania kwalifikacji. Informacje o ZSK są dostępne pod adresem: https://www.kwalifikacje.gov.pl
Zintegrowany Rejestr Kwalifikacji (ZRK)	Rejestr publiczny prowadzony w systemie teleinformatycznym ewidencjonujący kwalifikacje włączone do Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji. Informacje o ZRK są dostępne pod adresem: https://rejestr.kwalifikacje.gov.pl

7.2. Definicje związane z wykonywaniem zawodu (branżowe)

Lp.	Nazwa pojęcia	Definicja	Źródło
1	Alternatywne sposoby rozwiązywania sporów	Pod tym pojęciem (ang. ADR – <i>Alternative Dispute Resolution</i>) rozumie się wszelkie możliwości postępowania w sporze. Głównym ich założeniem jest pozasądowe rozwiązywanie konfliktów. Wśród metod rozwiązywania sporów wyodrębnia się: negocjacje, mediacje oraz arbitraż.	https://www.infor.pl/prawo/w-sadzie/sady-polubowne/258337,Alternatywne-sposoby-rozwiazywania-sporow.html [dostęp: 31.10.2018]
2	Flipchart	Spięte arkusze papieru dużego formatu, używane do prezentacji zapisanych na nich wykresów, ilustracji itp.	https://sjp.pwn.pl/sjp/flipchart;2558113.html [dostęp: 31.10.2018]

3	Korzystanie w pełni z praw publicznych	Osoba korzysta z pełni praw publicznych, jeśli nie została pozbawiona praw publicznych, to znaczy nie zastosowano wobec niej środka karnego z obszaru polskiego prawa karnego, polegającego na utracie czynnego i biernego prawa wyborczego do sejmu, senatu i organów samorządu terytorialnego, prawa do udziału w wymiarze sprawiedliwości, pełnienia funkcji związanych ze szczególną odpowiedzialnością w organach i instytucjach państwowych i organizacjach społecznych, a także na utracie posiadanego stopnia wojsk., orderów, odznaczeń i tytułów honorowych.	Definicja opracowana przez zespół ekspercki na podstawie: https://encyklopedia.pwn.pl/haslo/pozbawienie-praw-publicznych;3961359.html [dostęp: 31.10.2018]
4	Mediacja	Pośredniczenie w sporze mające na celu ułatwienie stronom dojście do porozumienia.	https://sjp.pwn.pl/szukaj/mediacja.html [dostęp: 31.10.2018]
5	Mediacja ewaluatywna	Polega na aktywnej roli mediatora w sugerowaniu stronom, w którym kierunku mogą szukać rozwiązania, a czasem nawet podawaniu im różnych, gotowych scenariuszy. Część mediatorów uznaje ją za zaprzeczenie idei mediacji, inni z kolei wskazują, że w ramach neutralności mediatora strony sporu mogą oczekiwać, że mediator pomoże im wskazać kierunki rozwiązań w oparciu o swoje doświadczenie.	Definicja opracowana przez zespół ekspercki na podstawie: https://www.swps.pl/centrum-prasowe/informacje-prasowe/17434-co-moze-mediator [dostęp: 31.10.2018]
6	Mediacja facylitatywna	Rolą mediatora jest w tym przypadku ułatwienie komunikacji między stronami. Mediator zadaje pytania, poszerza pole rozważań i negocjacji. Głównym zadaniem jest dbanie o atmosferę rozmów, aby strony swobodnie wypracowywały porozumienie. Pozornie aktywność mediatora w formułowaniu propozycji jest mniej widoczna niż w przypadku mediacji ewaluatywnej. Skuteczność tej metody polega jednak na tym, że mediator, zadając stronom odpowiednie pytania, sprawia, że to one same dokonują oceny rozwiązań, mając poczucie, że jest to efekt ich pracy.	https://www.swps.pl/centrum-prasowe/informacje-prasowe/17434-co-moze-mediator [dostęp: 31.10.2018]
7	Mediacja wahadłowa	Rodzaj mediacji możliwej do zastosowania w przypadku, gdy strony nie chcą pozostawać w osobistej styczności. W mediacji wahadłowej mediator spotyka się z każdą stroną na osobności.	Definicja opracowana przez zespół ekspercki na podstawie: http://www.slupsk.so.gov.pl/download/wystapienia-prelegentow-ustka-konferencja--pazdziernik-2010-www.pdf [dostęp: 31.10.2018]
8	Najlepsza alternatywa do wynegocjowanego porozumienia (ang. BATNA – Best Alternative To a Negotiated Agreement)	Rozwiązanie alternatywne, które negocjujący podejmie, gdy w wyniku przebiegu negocjacji nie dojdzie do żadnego porozumienia, lub jedyne porozumienie możliwe do osiągnięcia będzie nieakceptowalne przez tego negocjatora.	Fisher R., Ury W., Patton B.: Dochodząc do TAK. Negocjowanie bez poddawania się. Polskie Wydawnictwo Ekonomiczne, Warszawa 2013
9	Nieletni	Osoba, która popełniła czyn zabroniony przez ustawę karną przed ukończeniem określonego wieku (w Polsce 17 lat).	https://encyklopedia.pwn.pl/haslo/nieletni;3947324.html [dostęp: 31.10.2018]
10	Oskarżony	Osoba fizyczna, której zarzuca się popełnienie przestępstwa, i przeciw której został wniesiony akt oskarżenia, także osoba, przeciw której złożono wniosek do sądu o warunkowe umorzenie postępowania.	https://encyklopedia.pwn.pl/haslo/oskarzony;3952227.html [dostęp: 31.10.2018]

11	Podejrzany	Osoba fizyczna, wobec której jest prowadzone dochodzenie lub śledztwo i wydano postanowienie o przedstawieniu zarzutów w toczącym się postępowaniu przygotowawczym. Po wniesieniu aktu oskarżenia podejrzany staje się oskarżonym.	https://encyklopedia.pwn.pl/haslo/podejrzany;3958759.html [dostęp: 31.10.2018]
12	Postanowienie sądu	Orzeczenie sądu niebędące wyrokiem, zaskarżalne w drodze zażalenia.	https://encyklopedia.pwn.pl/haslo/postanowienie-sadu;3960880.html [dostęp: 31.10.2018]
13	Prawo administracyjne	Dział prawa zaliczany do prawa publicznego, obejmujący ogół norm regulujących organizację i zachowanie się administracji publicznej oraz zachowanie się osób fizycznych i innych podmiotów w zakresie nie unormowanym przez przepisy należące do innych działów prawa.	https://encyklopedia.pwn.pl/haslo/prawo-administracyjne;3961837.html [dostęp: 31.10.2018]
14	Prawo cywilne	Zespół norm prawnych regulujących stosunki majątkowe oraz związane z nimi stosunki niemajątkowe między równorzędnymi podmiotami.	https://encyklopedia.pwn.pl/haslo/prawo-cywilne;3961841.html [dostęp: 31.10.2018]
15	Prawo gospodarcze	Określany zwyczajowo zbiór norm prawnych traktujących o funkcjonowaniu gospodarki państwa i stosunków gospodarczych pomiędzy osobami fizycznymi i prawnymi, a także między innymi podmiotami, które mogą być podmiotem stosunków gospodarczych.	Definicja opracowana przez zespół ekspercki na podstawie: Mróz T., Stec M. (red.): Prawo gospodarcze prywatne. C.H. Beck, Warszawa 2005 oraz Strzyczkowski K.: Prawo gospodarcze publiczne. Wydawnictwo Prawnicze Lexis Nexis, Warszawa 2007
16	Prawo karne	Dziedzina prawa określająca czyny będące przestępstwami, grożące za popełnienie przestępstw kary i środki karne oraz środki zabezpieczające, stosowane w związku z naruszeniem prawa karnego, a także zasady odpowiedzialności karnej.	https://encyklopedia.pwn.pl/haslo/prawo-karne;3961860.html [dostęp: 31.10.2018]
17	Prawo pracy	Dziedzina prawa regulująca przede wszystkim prawa i obowiązki pracowników i pracodawców (stosunki pracy).	https://encyklopedia.pwn.pl/haslo/prawo-pracy;3961894.html [dostęp: 31.10.2018]
18	Prawo rodzinne i opiekuńcze	Dział prawa cywilnego zawierający normy prawne regulujące majątkowe i osobiste stosunki, które wynikają z zawarcia małżeństwa, także stosunki będące wynikiem istnienia pokrewieństwa, powinowactwa oraz przysposobienia.	https://encyklopedia.pwn.pl/haslo/prawo-rodzinne;3961900.html [dostęp: 31.10.2018]
19	Prawomocność	Cecha prawnego orzeczenia polegająca na tym, że nie może ono być zmienione lub uchylone zwykłymi środkami odwoławczymi.	https://encyklopedia.pwn.pl/haslo/kasacja;3920857.html [dostęp: 31.10.2018]
20	Procedura mediacyjna	Schemat postępowania mediatora zgodnie ze strukturą działania, którą należy przyjąć, aby zwiększyć prawdopodobieństwo osiągnięcia porozumienia. Procedurę mediacji charakteryzuje to, że jest ona poufna, praktyczna i ma charakter interwencji. Ponadto jest całkowicie dobrowolna, oparta na wspólnym ustaleniu faktów, kładzie nacisk na rozumienie sytuacji związanej z podejmowaniem decyzji i rozwiązywaniem problemów.	http://tz.skn.tu.koszalin.pl/dar_iabernas.pdf [dostęp: 31.10.2018]

21	Przestępstwo	Zawiniony czyn człowieka, bezprawny, zabroniony pod groźbą kary przez ustawę obowiązującą w czasie jego popełnienia. Według prawa polskiego czyn, którego społ. szkodliwość jest znikoma, nie stanowi przestępstwa. Rodzaje przestępstw wymienia polski Kodeks karny.	https://encyklopedia.pwn.pl/haslo/przestepstwo;3963639.html [dostęp: 31.10.2018]
22	Przestępstwo skarbowe	Czyn społecznie szkodliwy w stopniu większym niż znikomy, zawiniony, zabroniony pod groźbą kary grzywny w stawkach dziennych, kary ograniczenia wolności lub kary pozbawienia wolności przez ustawę obowiązującą w czasie jego popełnienia na zasadach określonych w Kodeksie karnym skarbowym.	Definicja opracowana przez zespół ekspercki na podstawie Ustawy z dnia 10 września 1999 r. Kodeks karny skarbowy (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 1958), http://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU2018001958/U/D20181958Lj.pdf [dostęp: 31.10.2018]
23	Rękojmia	Poręczenie, zagwarantowanie czegoś; też: zapewnienie o czymś, przyrzeczenie czegoś.	https://sjp.pwn.pl/sjp/rekojmia;2515379.html [dostęp: 31.10.2018]
24	Strona procesowa	W prawie procesowym podmioty procesu, bezpośrednio zainteresowane jego ostatecznym wynikiem. W procesie cywilnym — powód i pozwany, w procesie karnym — oskarżyciel (publiczny, prywatny lub posiłkowy), powód cywilny i oskarżony.	https://encyklopedia.pwn.pl/haslo/strona-procesowa;3980421.html [dostęp: 31.10.2018]
25	Uгода	Umowa, na mocy której strony w drodze wzajemnych ustępstw likwidują istniejący lub mogący powstać spór czy niepewność co do roszczeń wynikających z istniejącego między nimi stosunku prawnego.	https://encyklopedia.pwn.pl/haslo/ugoda;3990855.html [dostęp: 31.10.2018]
26	Wyrok	Orzeczenie sądu, co do istoty sprawy kończące postępowanie w sprawie, wydane (z reguły) po przeprowadzeniu rozprawy.	https://encyklopedia.pwn.pl/haslo/wyrok;3998978.html [dostęp: 31.10.2018]
27	Zdolność do czynności prawnych	Zdolność określonej osoby do nabywania praw i zaciągania zobowiązań we własnym imieniu za pomocą czynności prawnych. Według prawa polskiego pełną zdolność do czynności prawnych ma pełnoletnia i nieubezwłasnowolniona osoba fizyczna; ograniczoną zdolność do czynności prawnych ma osoba małoletnia po ukończeniu 13 lat albo osoba częściowo ubezwłasnowolniona. Pozbawiona zdolności do czynności prawnych jest osoba, która nie ukończyła 13 lat albo jest całkowicie ubezwłasnowolniona.	https://encyklopedia.pwn.pl/haslo/zdolnosc-do-czynnosci-prawnych;4000893.html [dostęp: 31.10.2018]

ZASTOSOWANIE INFORMACJI O ZAWODACH

Wsparcie dla pracowników i klientów instytucji rynku pracy w zakresie:

- skutecznego podejmowania decyzji dotyczących wyboru zawodu, pracy/zatrudnienia,
- nabywania nowych lub rozszerzania już posiadanych kompetencji zawodowych,
- zmiany kwalifikacji zawodowych zgodnie z potrzebami rynku pracy,
- dopasowywania treści szkoleń kontraktowanych przez urzędy pracy do potrzeb rynku pracy.

Wsparcie dla różnych grup interesariuszy w zakresie:

- poradnictwa i doradztwa zawodowego,
- tworzenia i aktualizacji ofert szkoleniowych dla rynku pracy,
- dostosowania oferty kształcenia zawodowego do wymagań rynku pracy,
- tworzenia i aktualizacji opisów stanowisk pracy,
- przygotowania lub aktualizacji opisu kwalifikacji rynkowych wprowadzanych do Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji.